

*Padvinders
zijn padzoekers die blijven gaan
omdat zij sporen van het pad
weten te vinden.*

*Godvinders
zijn Godzoekers die blijven gaan
omdat zij sporen van God
weten te vinden.*

VOORWOORD

Het pad dat hier uw pad kruist en dat voor u ligt, beste lezer, is een kruisweg. Misschien is het ook het pad dat achter u ligt en dat u steeds weer weet te vinden, waar u ook bent. In ieder geval gaan wij deze weg niet alleen.

Op een dag in de zomer van 2010, op vakantie in het Duitse Sauerland, kwam ik heel toevallig deze bronzen kruisweg tegen. Sinds 1987 siert dit adembenemende beeldhouwwerk van Werner Klenk uit Oelde-Sünninghausen de kloosterkerk Maria Königin van de missionarissen van de Heilige Familie in het kleine Altenhundem nabij Lennestadt.

Het was liefde op het eerste gezicht. Wat een kracht, wat een schoonheid, wat een ingetogenheid, wat een eenvoud!

Uit die liefde is dit boekje gegroeid. U kunt dit boekje nemen, delen en geven zoals het u belieft. Op het einde van dit boekje vindt u een aantal suggesties voor het bidden, persoonlijk of in gemeenschap. Deze overwegingen vinden hun oorsprong in een drietal lezingen, gegeven tijdens het paastriduüm 2011 voor leden van de toenmalige derde orde in de Abdij van 't Park in Leuven.

De nadruk van het boekje ligt op het kijken, beschouwen en contempleren. Dit is op de eerste plaats een kijkboekje.

De eerste bedoeling is deze mooie kruisweg te laten kennen. Het brons vermag zoveel meer dan wat woorden kunnen zeggen. De talrijke beelden, vanuit alle mogelijke ondenkbare, wilde en onverwachte hoeken, willen een hulp zijn bij het luisterend beschouwen van slechts één Mysterie: liefde.

De tekst die voor u ligt is voornamelijk ontlokt en ontloken aan het traag biddend beschouwen van de bronzen kruisweg, statie na statie. Daarom staan de woorden niet los van de beelden. Het boekje is

zó opgesteld, dat eenvoudig van woord naar beeld kan worden overgegaan, om elkaar te bevruchten en bij te staan. Daarnaast vond ik dankbaar inspiratie in de suggestieve Paasoverwegingen van kardinaal Danneels. De tekst is bedoeld als hulpmiddel om te kijken, om biddend te beschouwen waar wij niet bij kunnen. De woorden zijn als kabbelende golven die mondjesmaat helpen zien wat er is, regelmatig op hun pad terugkeren, en met een nieuwe golf nieuwe inzichten aanbrengen.

De tekst wil ruimte geven aan details die nooit details blijken te zijn. Tijd voor eb dient er te zijn, om plaats te maken voor het eigen leven. Beschouwend luisteren naar wat in mij weerklinkt vindt, en het tussen de woorden lezen. De tekst is zo geschreven dat de lezer naar hartenlust halt kan houden om het Mysterie op het eigen leven te leggen.

De uiteindelijke bedoeling van de tekst is momenten van contemplatie te verbreden tot momenten van ontmoeting.

Dit boekje is daarom vooral een doeboekje. Moge het ook u op weg zetten, wie weet niet enkel naar de groene streek van Altenhudem, maar vooral naar die groene streek van het liefdeleven.

Moge dit kunstwerk en wat het allemaal in ons kan losweken ook zijn werk in u doen, beste lezer, zoals het dit heeft kunnen doen voor ons, leden van de Moriya-gemeenschap en mezelf.

*Bert Daelemans S.J.
Feest van de H. Ignatius, 31 juli 2012*

Lezingen: Joh 19, 1-16; Mt 27, 15-26

Lied: ZJ 371 *O hoofd vol bloed en wonden*

Muziek: Bach, *O Haupt voll Blut und Wunden*

EERSTE STATIE

ECCE HOMO

Jezus wordt
veroordeeld

Zie de mens.

Pilatus is net buiten gekomen uit het pretorium,
om tot het volk te zeggen:

*Luister, ik laat Hem naar buiten brengen
om u duidelijk te maken
dat ik Hem volstrekt onschuldig acht.
(Joh 19,4)*

En toen toonde hij Jezus aan de buitenwereld
met de woorden: *Ecce Homo*, zie de mens.

Een mens.
Hij rijst op uit het brons.

Hij staat moederziel alleen,
ook al kijkt die ander op Hem
neer;
ja, precies omdat die ander
op Hem neerkijkt.

Het contrast tussen beiden
kan niet groter zijn:

de een troont uit de hoogte,
de ander staat aan zijn voeten;

de een warmpjes binnen,
de ander buiten in de kou;

de een beschermd,
de ander open en bloot;

de een rijk gekleed,
de ander ontkleed;

de een zonder gezicht,
de ander zuiver gelaat;

de een met gekrompen,
gesloten handen,
de ander met ongedwongen,
open handen;

de een wast zijn eigen handen,
de ander waste de voeten
van Zijn vrienden;

de een anoniem in eigen naam,
de ander hoogst persoonlijk
in naam van God
en van ieder mens;

de een vrij
maar onbewust en mateloos gevangen,
de ander gevangen
maar bewust en onbevangen vrij;

de een slaafs,
de ander koninklijk;

de een wast zijn handen in schuld,
de ander kruist Zijn handen in onschuld.

*In een hoekje
ligt een dertigtal zilverstukjes
er maar beroerd bij,
als een stille, bloedige verwijzing
naar die andere,
de leerling die Hem afvallig was,
die de Liefde verraden heeft.*

Zie de mens.

Ik herken mij in het metaalharde,
boze masker van de ene
en in de verschrikte,
broze blik van de ander.

Ik weet: achter die ondoordringbare
oppervlakkigheid van de ene
schuil ook ik met mijn harde oordeel.
Dit ben ik.

Het water in de schaal is opgedroogd.

Twee diepe, zachte ogen kijken mij aan.
Ik weet: die pijn is niet wereldvreemd.

In dit zoekende gelaat
lees ik mijn eigen kwetsbaarheid
en die van de ander naast mij.

Enkel in die vragende blik
zullen wij het Levende Water drinken.

Enkel in het meest centrale,
meest uitgewerkte
en meest persoonlijke deel
van deze statie vind ik diepte en rust.

Enkel in die hulpeloze en troostende blik
die naar mij toekomt,
die zwijgend alle menselijke kreten in zich draagt,
geeft God zichzelf prijs
en vind ik antwoord.

Een mens.

Het is goed te kijken naar deze mens,
die aan ons toont
hoe wij mens dienen te zijn.

De mens, de echte mens,
de mens zoals wij moeten zijn,
de mens zoals wij kunnen zijn.

Laten wij zo kijken naar deze mens
dat wij in Hem steeds God zien.

In Zijn handelen en in Zijn mishandeld worden,
in Zijn actie en in Zijn passie
openbaart Hij God en mens.

Het is goed op te kijken naar deze mens, zoals het volk in de woestijn opkeek naar de bronzen slang om genezen te worden (Joh 3, 14).

Zij moesten opzien naar de slang, die het teken was van hun zonde, de herinnering aan hun afkeer van God en van Mozes (Nu 21, 4-9).

Zo is ook Christus voor ons zonde geworden, zegt Paulus (Ga 3, 13). Daarom vraagt het moed om te kijken.

‘Zie de mens’ is op de eerste plaats durven kijken naar de mens, naar de mensheid, naar de mens in mij.

'Zie de mens' is ook
durven kijken naar de zonde,
niet op een wijze die mij neerdrukt,
maar op een wijze die mij neemt
zoals ik ben.

Kijken is opkijken,
niet bij de pakken blijven neerzitten,
wat de gemakkelijke oplossing is.

Dit kijken is een verlangend opkijken
naar iemand die mij eerst aankijkt,
nog voor ik mijn ogen opsla.

*Naar deze mens kijken
die mij eerst aankijkt
is God vinden.*

‘Ontroerend is het bemind te worden door iemand die nederig is. Deze blik waarvan het evident is dat hij niet aan zichzelf gehecht is, vervult mij, wanneer hij zich aan mij komt te hechten, met een onuitsprekelijke goedheid. Ik durf hem amper van antwoord te dienen, zozeer is mij de vraag die hij stelt, aangrijpend. Tederheid en pijn tegelijk, zoals wanneer de diepste Mozart zingt. Aanvankelijk heb ik het gevoel van een onbereikbaar iemand, die op het moment zelf dat hij mij gunt bij hem toegang te vinden, onbereikbaar blijft. Geef ik geleidelijk aan toe, dan geraak ik ten stelligste ondersteboven als ik zie dat mijn antwoord aanvaard wordt. Wat een besef, dan, van mijn onwaardigheid! Tijdens onze gesprekken zal ik mijn tranen moeten bedwingen om niet te wenen van rouwmoedigheid.’

François Varillon, *God is nederigheid*. Tielt: Lannoo, 1986, 71.

Vijf onuitwisbare woorden staan in het brons gegrift:

GEFANGEN,
VERRAT,
VERFOLGT,
GERICHT,
URTEIL.

Dit oordeel is het oordeel van Pilatus: niet alleen veroordeelt hij Christus, maar ook zichzelf.

Telkens als wij een ander oordelen, vellen wij eigenlijk een vlijmscherp oordeel over onszelf.

Zie de mens,
de gebroken, vernederde mens.
Hij was gevangengenomen in de nacht,
verraden door een kus,
gegeseld ook al was Hij onschuldig
overgeleverd en belachelijk gemaakt.

Zie de mens,
zoals wij opzien naar het heilig sacrament.
Aan de christenen van Korinte herinnert Paulus
hoe Jezus die laatste avond brood brak en zei:

*Dit is mijn lichaam; het is voor jullie.
Blijf dit doen om Mij te gedenken. (1 Kor 11, 24)*

Zie het gebroken brood
en zie erin het lichaam van Christus.
Zie de gebroken mens
en zie God in Hem.

Blijf dit doen om Mij te gedenken.

Uw lichaam,
gebroken en gegeven voor ons.

Zie de mens.

Hij staat in ons midden
als degene die onze voeten wast.

Op het moment dat alles dreigt uiteen te vallen,
heel het levenswerk van Jezus
*– en wij hadden zo gehoopt dat Hij het was die Israël
zou verlossen!* zullen de Emmaüsgangers zeggen
(Lc 24, 21) – op het moment dat de leerlingen
worden verspreid, van elkaar gescheiden,
op het moment van de scheiding,
waar Jezus de levende Geest geeft
en Zijn dode Lichaam in de handen van Zijn Moeder,
onderricht Jezus ons door het intieme contact
met Zijn Lichaam.

Hij wast de voeten van Petrus
en ontvangt de kus van Judas.

Ons lichaam vormt mysterie met het Zijne.
Hij geeft Zijn Lichaam tot voedsel,
opdat wij Zijn Lichaam worden.

Zie het Lam van God.

Johannes de Doper toonde met deze woorden
Jezus aan de wereld.

Dit was de Epifanie – openbaring – bij de Doper
(Joh 1, 36).

Zie de Mens.

Dit is nu de Epifanie bij de Doder.

De eerste statie herinnert ons ook
aan het begin,
aan die Epifanie van het begin,
van Kerstmis,
waar de Mens werd getoond
aan de wereld.

Wijzen kwamen uit het Oosten
om deze kwetsbare, kleine mens
te komen begroeten en vereren.

Ook nu wordt ons een kwetsbare mens getoond.
Gehoord en getoond aan de wereld,
om uitgelachen te worden.

*Als een mislukte koning,
met purperen mantel,
met doornenkroon.*

*Hij werd ontkleed,
en toont ons de sporen van
vernedering, gehoon en beschimping.*

*Deze eerste statie toont ons
dat de Kruisweg,
de Passie van Jezus,
reeds eerder begon,
bij de Menswording.*

Zie de Mens.

*De Menswording, de Incarnatie,
die eerste Epifanie van God aan de wereld,
was reeds gericht op het Kruis,
op die ultieme Epifanie op het Kruis.*

Zie het Lam van God,
het ware Paaslam dat de wereld van zonden
bevrijdt.

Zie de Mens:
zie God in deze Mens.
Elke statie is een Theofanie, een Godsopenbaring.

Bij elke statie word ik uitgenodigd
om God in de mens te zien.

Deze mens is verlaten,
alleen gelaten.

Hadden ze Hem maar alleen gelaten!

Nee, bikkelharde blikken
kijken op Hem neer,
meedogenloze woorden
vernederen Hem nog meer.

De harde blik
van Pilatus: *Zie de Mens!*

De harde woorden
van Petrus: *Ik ken Hem niet.*

De harde kus
van Judas.

Het harde oordeel
van het volk: *Weg, weg met hem!
Aan het kruis met hem! (Joh 19, 15)*

Mijn harde blik:
dit hoopje mens, dat kan God niet zijn.

Zijn antwoord?

Een zuiver en stilzwijgend

JA

aan het leven,
aan de liefde,
aan de Vader,
aan de mens:
het ja fundament van zijn leven,
het ja dat Hij nu eenmaal wil zijn,
nu en altijd.

Zie het Paaslam,
het Lam dat vandaag
Zijn lichaam breekt en deelt
'voor u en voor allen, tot vergeving van de zonden.'

In deze eerste statie
zien wij reeds het hele
mysterie van het
Paastriduüm.

Wij zien het mysterie van Witte Donderdag:
Hij nam brood in zijn handen en zei:
Dit is mijn lichaam.
Zie de mens. Zie Zijn lichaam voor ons
gebroken en gegeven.
Zie Zijn handen die onze voeten wassen.

Wij zien het mysterie van Goede Vrijdag:
Zie de mens, bespot en gezeseld,
Gemarteld en gedood.

Wij zien het mysterie van Stille Zaterdag:
Zie de mens, verweesd en achtergelaten,
stom als een lam dat wordt geslacht.

Wij zien het mysterie van Pasen:
De mens die zich zal 'laten zien'
is dezelfde die hier wordt vernederd.

Wie goed kijkt,
ziet dat Hij niet wordt uitgeleverd
door Pilatus.

Die wast zijn handen in onschuld,
die ontloopt zijn verantwoordelijkheid:

*Toen Pilatus zag dat het niets hielp, maar dat de
onrust steeds groter werd, nam hij water en waste
zijn handen voor de ogen van het volk. Hij zei:
'Ik ben onschuldig aan dit bloed. U moet het zelf
maar zien.'* (Mt 27, 24)

Gesloten handen:
mij krijg je niet,
mij kun je niet betichten.

Handen op zichzelf gesloten.
De één verbergt de ander.
Medeplichtige handen.

Wie goed kijkt,
ziet dat Jezus zichzelf geeft.

Open handen:
berustend, rustig.
Hier ben Ik.
Doe het nu maar.

Die handen hadden daarnet brood
genomen, gebroken en gedeeld.
Die handen hadden daarnet stinkende
en bestofte voeten gewassen.

*Jezus wist dat zijn uur gekomen was:
nu zou Hij de wereld verlaten
om naar de Vader te gaan.
Voorheen hield Hij al van degenen
die Hem in de wereld toebehoorden,
maar nu zou Hij hun zijn liefde betonen
tot het uiterste. (Joh 13,1)*

Zijn uur was gekomen.
Wat wij elk jaar in drie dagen vieren,
is één uur,
één moment van liefde tot het uiterste,
tot alles volbracht is. (Joh 19,30).

Voor dit uur is Hij mens geworden,
voor dit uur is Hij in de wereld gekomen,
om dit uur uit de wereld te gaan
in pure gerichtheid naar de Vader,
die ook onze Vader is;

om ons Zijn liefde te betonen,
Zijn pure gerichtheid naar ons.

Liefde: Passie. Voor de Vader. Voor ons.
Liefde: Overgang. Naar de Vader. Naar ons.

Zie de Koning.

Er staan hier vóór ons twee koningen: enerzijds de gezichtsloze landvoogd, anderzijds de nederige en vernederde Koning met de doornenkroon.

Bij wie sluiten wij ons aan?

Ik weet, dat ik vaak op die landvoogd lijk, die zich verschuilt in zijn ivoren toren, achter dat wasbekken, achter die woorden: 'Ik ben onschuldig... gij moet het zelf maar verantwoorden.' Maar hier staat ook de Doornenkoning.

Deze Koning heeft plaatsgenomen op een heel nederige en openbare plaats, in het midden, in het zicht van iedereen.

Hij roept ook mij om open te bloeien in Zijn navolging, in Zijn Passie, in Zijn Pasen,

in Zijn Overgang,
in Zijn Geest,
in Zijn Liefde.

Ben ik bereid?

Wil ik mens worden zoals Hij?

Deze misprezen man is ook mijn Koning. Ik wil Hem volgen.

Zie de Bruidegom.

Hij staat in ons midden als degene die dient (Lc 22, 27), als degene die onze voeten wast (Joh 13, 5).

Hier staat Hij, als teken van de hemel, als vraagteken aan elk van ons gericht, wij volgelingen, leerlingen die vrienden willen zijn:

*Begrijpen jullie wat Ik gedaan heb?
(Joh 13, 12)*

God,

*aan handen en voeten
gebonden in Uw Zoon,
overgeleverd aan onze willekeur,*

*Gij geeft Uzelf vandaag onbevangen
als enige ware Weg ten leven.*

*Wek in ons Uw Geest
om voortaan niet te oordelen,
maar te troosten.*